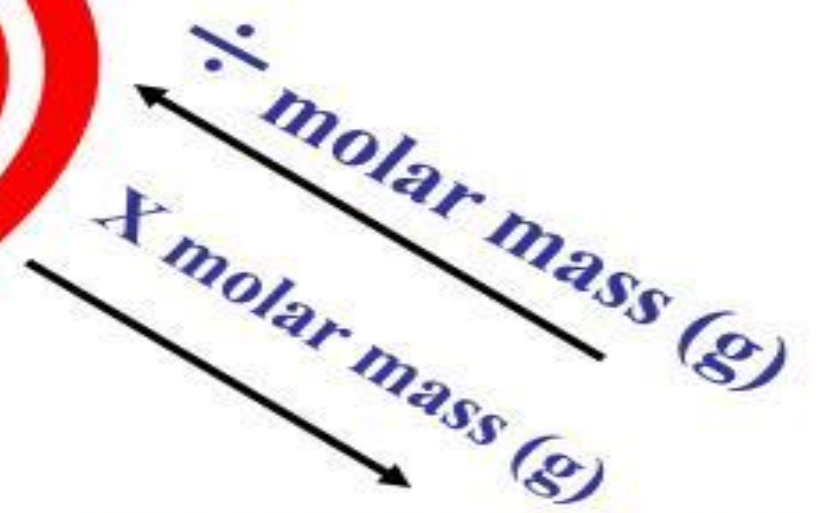
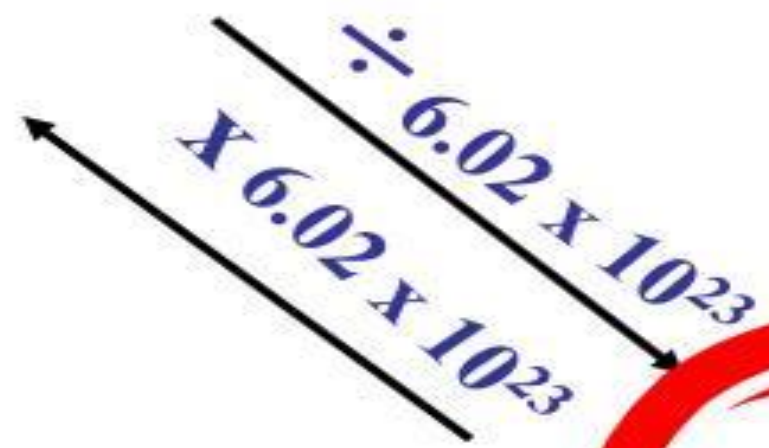

THE HEART OF CHEMISTRY

**Representative Particles:
Molecules, Ions, Atoms,
Formula Units**

Volume: Liters

Βασικές έννοιες για τους
χημικούς υπολογισμούς

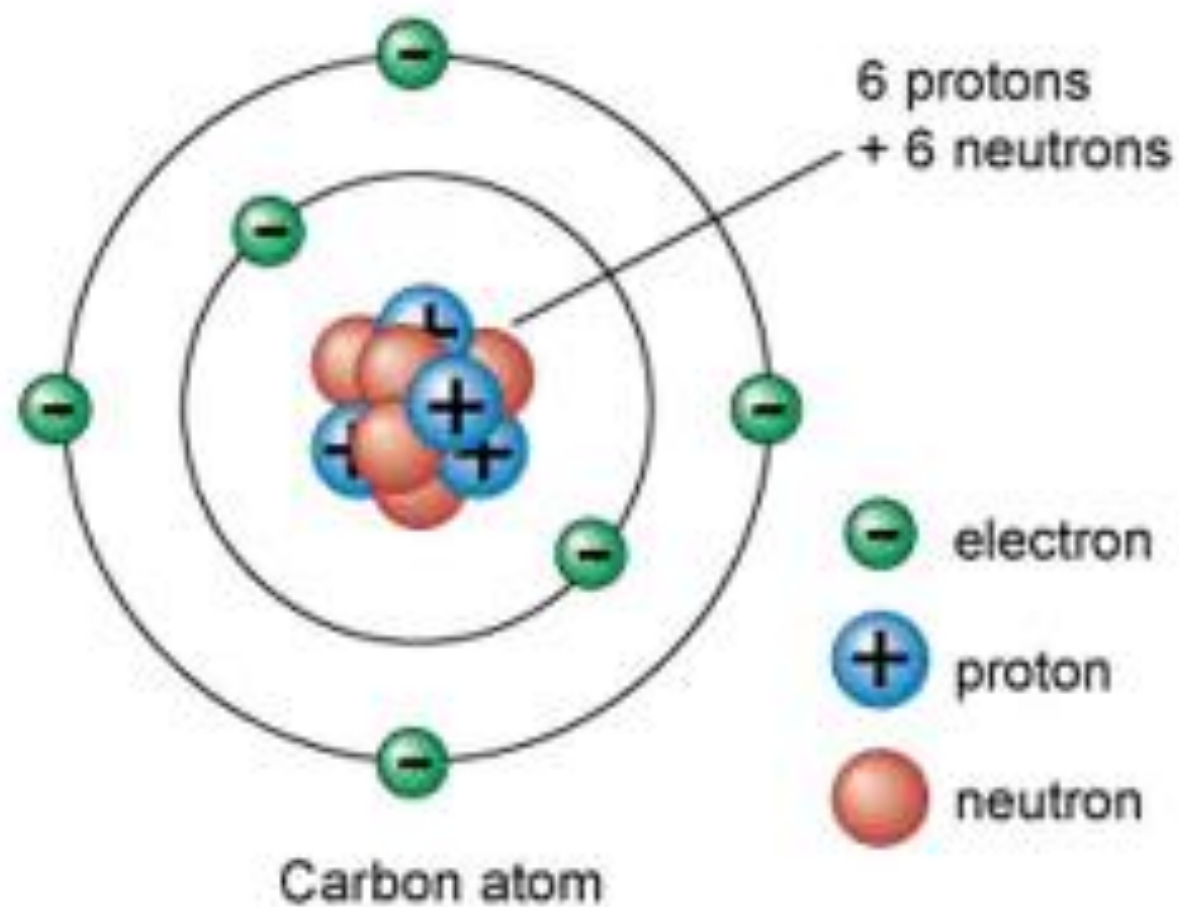
Mass: grams¹

Χρήστος Κούτρας,
Χημικός, M.Sc.,
1^ο ΓΕΛ
Πετρούπολης

Ατομική μονάδα μάζας

- Συμβολισμός: amu
- Το μέγεθος των ατόμων είναι ασύλληπτα μικρό με αποτέλεσμα να καθίσταται αδύνατος ο απόλυτος υπολογισμός της μάζας τους.
- Π.χ. ένα άτομο ηλίου (He) ζυγίζει $6,64 \cdot 10^{-24}$ g
ένα άτομο άνθρακα (C) ζυγίζει $19,92 \cdot 10^{-24}$ g
- Για να υπολογίσουμε τη μάζα ενός ατόμου, τη συγκρίνουμε με μια συγκεκριμένη μονάδα μάζας που ονομάζεται ατομική μονάδα μάζας.
- Η ατομική μονάδα μάζας (amu) ορίζεται ως το 1/12 της μάζας του ατόμου του άνθρακα-12 (^{12}C).
- Το 1 amu είναι ίσο με τη μάζα ενός από τα 12 νουκλεόνια στον πυρήνα του ατόμου του ^{12}C . Δηλαδή,
- $1 \text{ amu} = m_p = m_n = 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = 1/12$ της μάζας του ατόμου ^{12}C
 $\cong$ μάζα ατόμου υδρογόνου-1 (^1H)

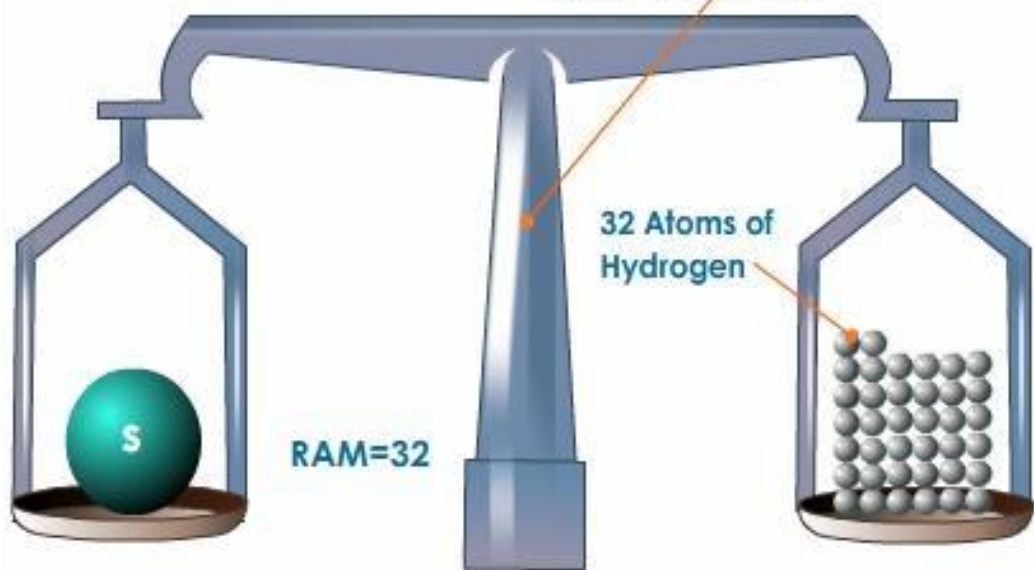
1 Carbon Atom

Σχετική ατομική μάζα (A_r)

- Σχετική ατομική μάζα (A_r) λέγεται ο αριθμός που δείχνει πόσες φορές είναι μεγαλύτερη η μάζα του ατόμου του στοιχείου από το 1/12 της μάζας του ατόμου του άνθρακα -12 (^{12}C).
- $A_r = m_{\text{ατόμου}} / (1/12 m_{\text{ατόμου άνθρακα-12}})$
- Π.χ. τι σημαίνει ότι η A_r του θείου είναι 32, ή πιο σωστά 32 amu;
Απ. Η μάζα του ατόμου του θείου είναι 32 φορές μεγαλύτερη από το 1 amu, δηλαδή από το 1/12 της μάζας του ατόμου του ^{12}C .
- Απόλυτη μάζα ατόμου: $m_{\text{ατόμου}} = A_r * 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g}$,
Π.χ $m_{(\text{ατόμου οξυγόνου})} = 16 * 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = 2,565 \cdot 10^{-23} \text{ g}$
- $A_{r(\text{ατόμου})} = A_{(\text{ατόμου})}$, π.χ. $A_r(\text{O}) = A_{(\text{οξυγόνου-16})} = 16 \text{ amu}$ (A: μαζικός αριθμός)

Imaginary Balance to Weigh
an Atom of Sulphur with
Atoms of Hydrogen

Relative Atomic Mass (RAM) of any Element
Mass of one Atom of the Element / Mass of one Atom of Hydrogen

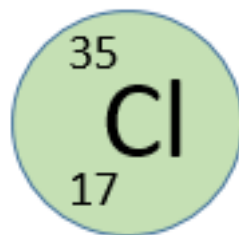
Relative Atomic Mass of Elements

Isotopes and Relative Atomic Mass

Isotopes are atoms of the same element that have different number of neutrons.

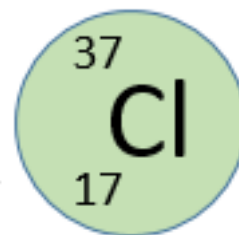
E.g. Chlorine has two isotopes

18 neutrons
17 protons
17 electrons

Abundance: 75%

20 neutrons
17 protons
17 electrons

Abundance: 25%

The **relative atomic mass** of an element is the average value for the isotopes of the element. It takes into account the percentage abundance of the isotopes.

Relative atomic mass =

$$(75\% \times 35) + (25\% \times 37) = 35.5$$

molybdenum

← element name

42

← atomic number
number of protons (Z)

Mo

← atomic symbol

95.94

← atomic mass
A (this is an average mass)

Σχετική μοριακή μάζα (M_r)

- Σχετική μοριακή μάζα (M_r) λέγεται ο αριθμός που δείχνει πόσες φορές είναι μεγαλύτερη η μάζα του μορίου του στοιχείου ή της ένωσης από το $1/12$ της μάζας του ατόμου του άνθρακα -12.
- $M_r = m_{\text{μορίου}} / (1/12 m_{\text{ατόμου άνθρακα-12}})$
- Π.χ. τι σημαίνει ότι η M_r του νερού είναι 18, ή πιο σωστά 18 amu;
Απ. Η μάζα του μορίου του νερού είναι 18 φορές μεγαλύτερη από το 1 amu, δηλαδή από το $1/12$ της μάζας του ατόμου του άνθρακα-12.
- Απόλυτη μάζα μορίου: $m_{\text{μορίου}} = M_r \cdot 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g}$,
Π.χ $m_{(\text{μορίου νερού})} = 18 \cdot 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = 2,988 \cdot 10^{-23} \text{ g}$

Για να υπολογίσουμε το M_r μιας χημικής ουσίας
(στοιχείου ή ένωσης):

✓ Γράφουμε το χημικό τύπο του στοιχείου ή της
ένωσης,

✓ Πολλαπλασιάζουμε το A_r του κάθε ατόμου που
υπάρχει στην χημική ουσία με το αντίστοιχο δείκτη
και

✓ Προσθέτουμε τα γινόμενα.

$$M_r (O_3) = 16 \times 3 = 48$$

$$M_r (H_2SO_4) = (1 \times 2) + (32 \times 1) + (16 \times 4) = 98$$

στοιχείο	A_r
H	1
O	16
S	32

Να υπολογιστούν οι σχετικές μοριακές μάζες (M_r):

α. P_4 β. $Al_2(SO_4)_3$

Δίνονται: A_r : P:31, Al :27, O:16, S:32.

ΛΥΣΗ

$$\alpha. M_r P_4 = 4 \cdot A_r P = 4 \cdot 31 = 124$$

$$\beta. M_r Al_2(SO_4)_3 = 2 \cdot A_r Al + 3 (A_r S + 4 \cdot A_r O) = 2 \cdot 27 + 3(32 + 4 \cdot 16) = 342$$

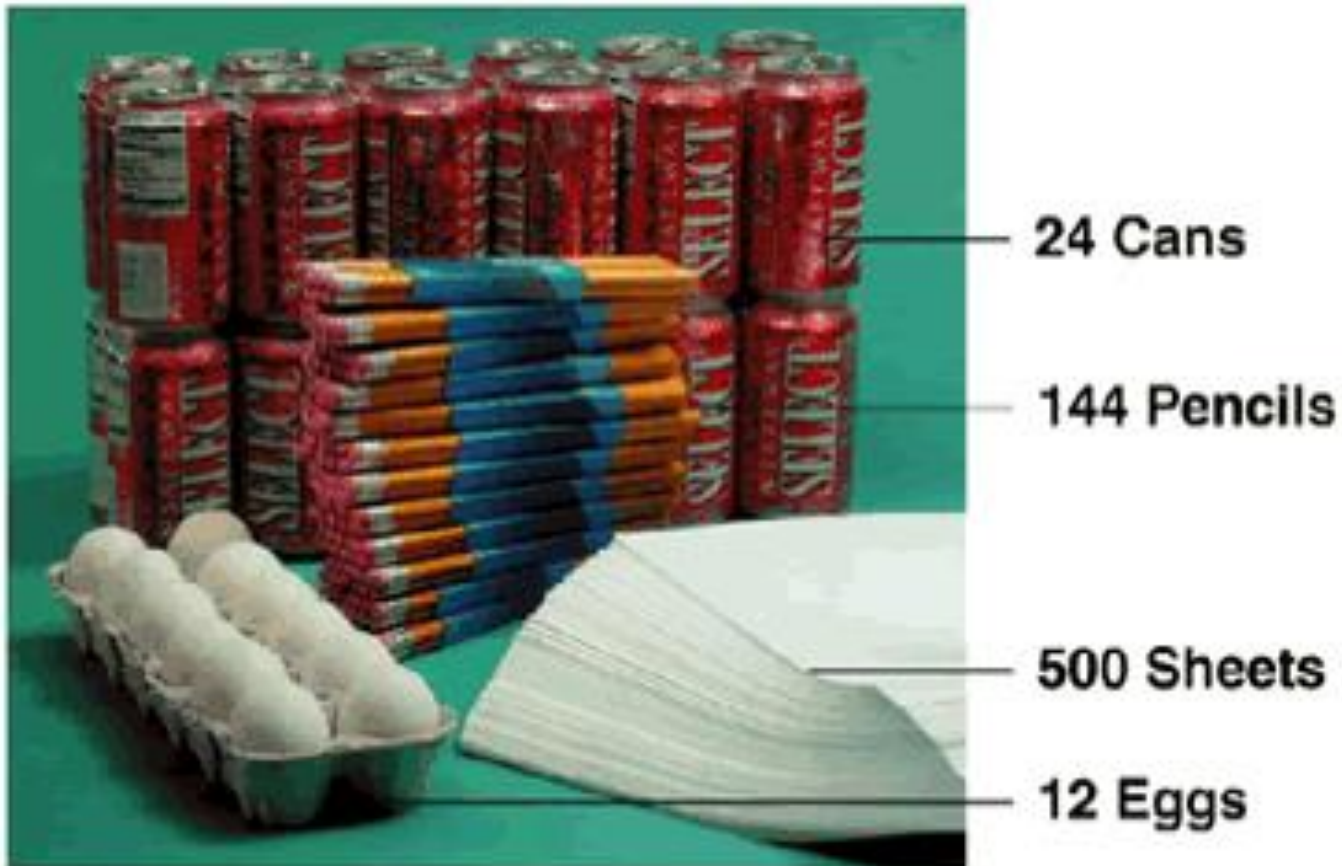
The Mole

(no, it's not an animal!)

Το mole: μονάδα ποσότητας ουσίας στο S.I.

- Στην καθημερινότητα μπορούμε να αγοράσουμε υλικά είτε με το ζύγι είτε με τα κομμάτια είτε σε ζεύγη, εξάδες, δωδεκάδες (κοινώς ντουζίνες), εικοσιτετράδες, πεντακοσάδες, ...

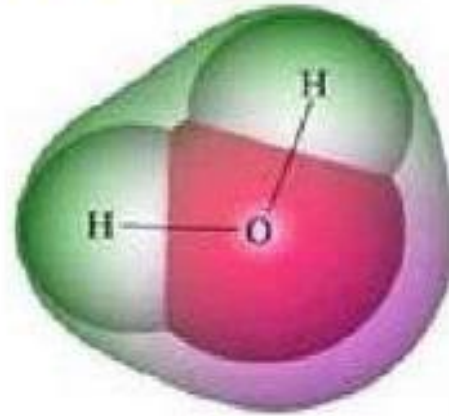

- Στη Χημεία είναι αναγκαία η μέτρηση του αριθμού των δομικών σωματιδίων (άτομα, μόρια, ιόντα,...) της ύλης για την εξαγωγή ποσοτικών σχέσεων από τις χημικές εξισώσεις (στοιχειομετρία).
- Όμως ο αριθμός των δομικών σωματιδίων είναι αστρονομικός. Π.χ.

- Σε 1 γράμμα σχολικού βιβλίου περιέχονται ένα περίπου δισεκατομμύριο άτομα.
- Ένας κρύσταλλος ζάχαρης με μέγεθος όσο το κεφαλάκι μιας καρφίτσας αποτελείται από 2.000.000.000.000.000.000 δηλ.δυο πεντάκις μύρια μόρια

Why the Mole?

Consider one molecule of water

How many molecules in 2000 mL of water?

6.7×10^{25} molecules

- Επειδή οι χημικές ενώσεις αποτελούνται από τεράστιο αριθμό σωματιδίων, δημιουργήθηκε η ανάγκη στους χημικούς να έχουν μια **μονάδα ποσότητας** της ύλης όπως,
  - ✓ ο έμπορος έχει την δωδεκάδα,
  - ✓ η νοικοκυρά έχει το κουταλάκι του καφέ ή το φλιτζάνι,
  - ✓ ο φούρναρης την χούφτα,για να υπολογίζουν ποσότητα ύλης όπως αλεύρι, ζάχαρη, ρύζι κ.λ.π.
- Αυτό είναι το **mol (ή mole): η «ντουζίνα» των χημικών!**

Η έννοια mole (ή mol)

- Ο όρος **mole** προέρχεται από τη λατινική λέξη **moles** που σημαίνει σωρό από πέτρες, τοποθετημένες για την κατασκευή λιμενοβραχίονα. (Μόλος)

Το mole είναι ...

- Το mole είναι μονάδα ποσότητας ουσίας στο S.I. και ορίζεται ως η ποσότητα της ύλης που περιέχει τόσες στοιχειώδεις οντότητες όσος είναι ο αριθμός των ατόμων που υπάρχουν σε 12 g του ^{12}C .
  - Ο αριθμός των ατόμων που περιέχονται σε 12 g άνθρακα-12 ονομάζεται **αριθμός Avogadro (N_A)** και υπολογίστηκε με πειραματικές μεθόδους και με μεγάλη προσέγγιση ίσος με **$6,02 \cdot 10^{23}$** .
  - Αριθμός Avogadro: **$N_A = 6,02 \cdot 10^{23}$**
  - Το **1 mol** μιας ουσίας είναι η ποσότητα της ουσίας που περιέχει N_A οντότητες της ουσίας.
  - Το mol είναι παρόμοιο με την ντουζίνα, μόνο που αντί για 12, εδώ υπάρχουν **602.000.000.000.000.000.000.000** οντότητες*.
- *Με τον όρο οντότητες εννοούμε άτομα, μόρια, ιόντα, αυγά, μολύβια, μπάλες, καρτέκλες, ...

6.02 x 10²³
AVOGADRO'S NUMBER

quintillions
602,200,000,000,000,000,000,000
sextillions   quadrillions   trillions   billions   millions

$$N_A = 6,023 \cdot 10^{23}$$

☞ 1 ντουζίνα αυγά = 12 αυγά

☞ 1 mol αυγά = 6.02×10^{23} αυγά

☞ 1 ντουζίνα μπύρες = 12 μπύρες

☞ 1 mol μπύρες = 6.02×10^{23} μπύρες

☞ 1 ντουζίνα άτομα Al = 12 άτομα Al

☞ 1 mole άτομα Al = 6.02×10^{23} άτομα Al

**ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο ΑΡΙΘΜΟΣ είναι πάντα ο ίδιος
αλλά η μάζα είναι πολύ διαφορετική!**

Τι κοινό έχουν όλα τα mol;

Τον ίδιο αριθμό οντοτήτων: N_A ή $6,02 \cdot 10^{23}$ οντότητες ...

...αλλά διαφορετική μάζα:

- 1mol ατόμων νέον περιέχει ...

N_A άτομα νέον

- 1mol μόρια νερού περιέχει ...

N_A μόρια νερού (s, l ή g)

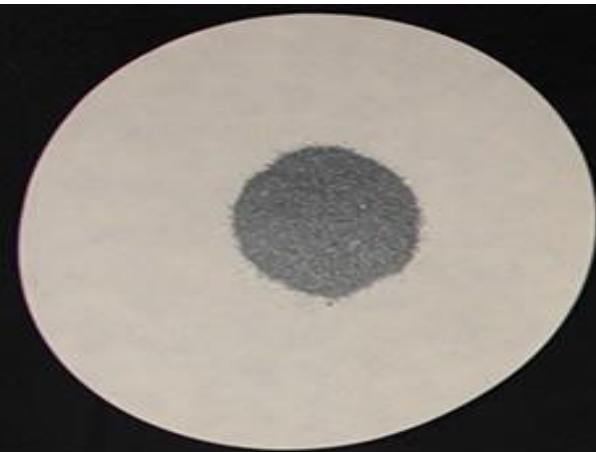
- 1mol ιόντων νατρίου (Na^+) περιέχει ...

N_A ιόντα νατρίου

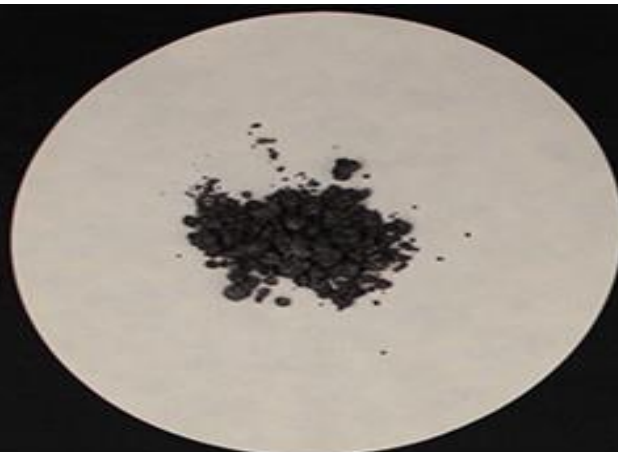
- 1mol μολυβιών περιέχει ...

N_A μολύβια

Τι κοινό έχουν;

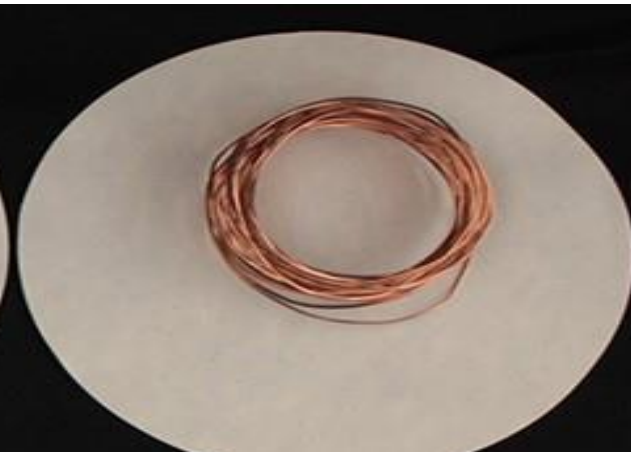
65.4 g Zn

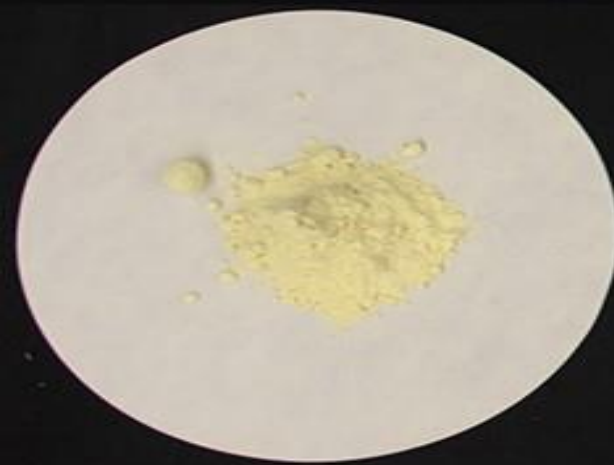
12.0 g C

24.3 g Mg

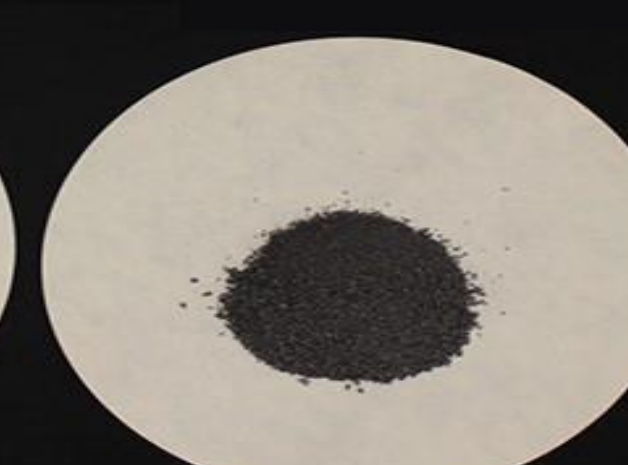
63.5 g Cu

32.1 g S

28.1 g Si

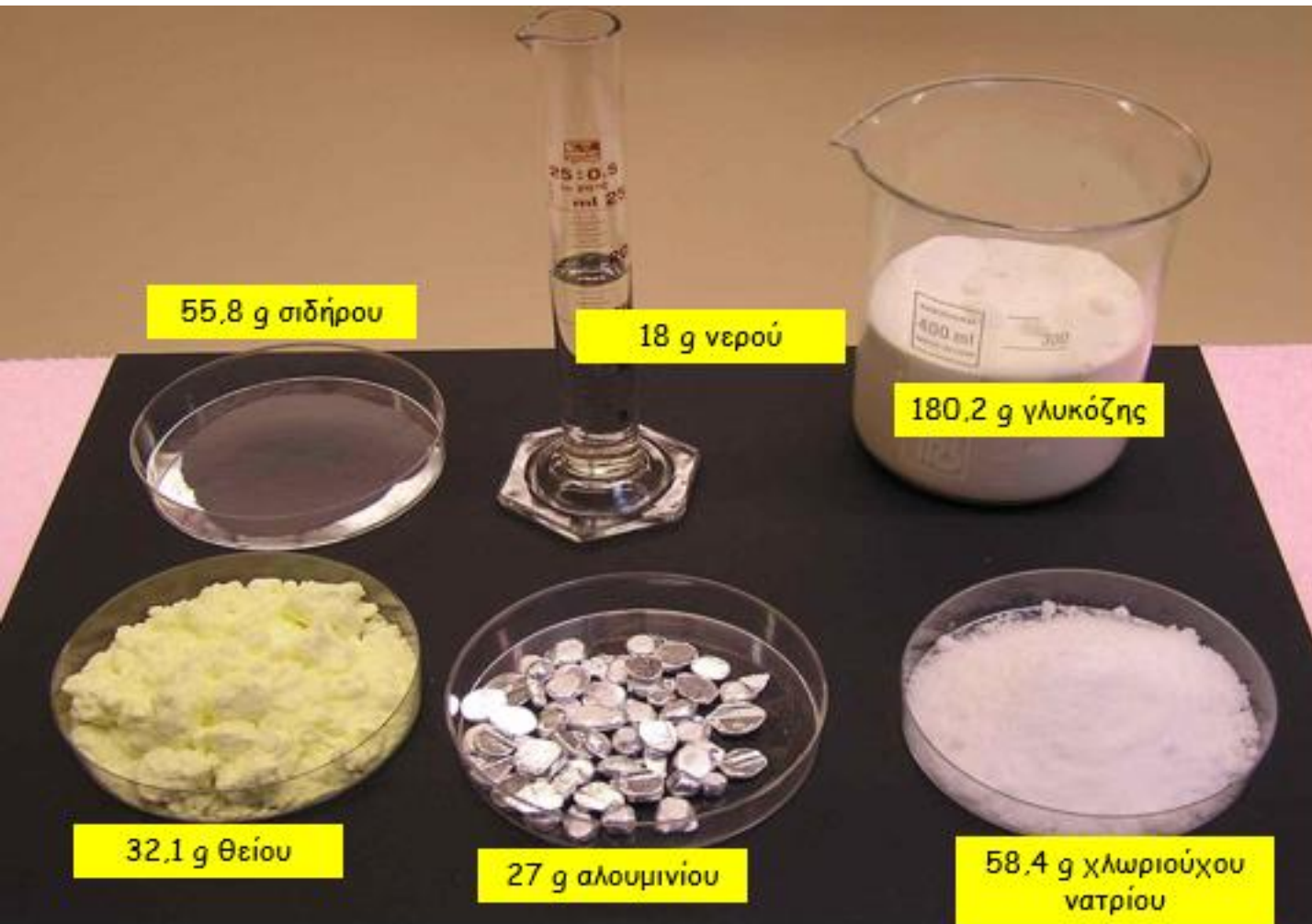

207 g Pb

118.7 g Sn

Όλες οι ποσότητες είναι από 1 mol η καθεμιά.

Αν είχαμε $6,02 \cdot 10^{23}$ μπάλες μπάσκετ θα χρειαζόμαστε δυχτάκι για να τις μεταφέρουμε ίδιου μεγέθους με τη Γη.

Πώς υπολογίζεται η μάζα (σε g) ενός mol;

- **1 mol ατόμων περιέχει N_A άτομα και ζυγίζει A_r g.**

Π.χ. 1 mol ατόμων ήλιου περιέχει N_A άτομα και ζυγίζει **4** g ($A_{r_{\text{He}}}=4$).

- **1 mol μορίων περιέχει N_A μόρια και ζυγίζει M_r g.**

Π.χ. 1 mol μορίων νερού περιέχει N_A μόρια και ζυγίζει **18** g ($M_{r(\text{H}_2\text{O})}=18$).

- **1 mol τυπικών μορίων περιέχει N_A τυπικά μόρια και ζυγίζει M_r g.**

Π.χ. *1 mol τυπικών μορίων NaCl περιέχει N_A τυπικά μόρια NaCl και ζυγίζει **58,5** g ($M_{r(\text{NaCl})}=58,5$).

*Πιο σωστά, 1 mol NaCl περιέχει **$2N_A$** οντότητες: N_A ιόντα Na^+ & N_A ιόντα Cl^-

Πόσο ζυγίζει το 1 άτομο υδρογόνου; ($A_r \text{ H} = 1$)

ΛΥΣΗ

Σύμφωνα με τον ορισμό του mol:

$$\frac{N_A \text{ ατομα H}}{1 \text{ άτομο}} \quad \text{ζυγίζουν} \quad = \quad \frac{1 \text{ g}}{m_{\text{ατόμου}}} \quad \text{άρα}$$

$$m_{\text{ατόμου}} = \frac{1 \text{ g}}{N_A} = 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g}$$

$$\begin{aligned} \text{Αλλιώς, } m_{\text{ατόμου H}} &= A_r(\text{H}) \text{ amu} = 1 * 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = \\ &= 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} \end{aligned}$$

Πόσο ζυγίζει το 1 μόριο του θειικού οξέος (H_2SO_4);

Δίνονται οι τιμές A_r . H: 1, S:32, O:16.

ΛΥΣΗ

$$M_r \text{H}_2\text{SO}_4 = 2 \cdot 1 + 1 \cdot 32 + 4 \cdot 16 = 98$$

Σύμφωνα με τον ορισμό του mol:

$$\frac{N_A \text{ μόρια}}{1 \text{ μόριο}} \quad \text{ζυγίζουν} \quad = \quad \frac{98 \text{ g}}{m_{\text{μορίου}}} \quad \text{άρα}$$

$$m_{\text{μορίου}} = \frac{98 \text{ g}}{N_A} = 1,63 \cdot 10^{-22} \text{ g}$$

$$\text{Αλλιώς, } m_{\text{μορίου H}_2\text{SO}_4} = M_r(\text{H}_2\text{SO}_4) \text{ amu} = 98 * 1,66 \cdot 10^{-24} \text{ g} = \\ = 1,63 \cdot 10^{-22} \text{ g}$$

Μολαρική μάζα καθαρής ουσίας

- Η μάζα σε g ενός mole μιας ουσίας, δηλαδή τα g/mol της ουσίας, χαρακτηρίζονται ως **μολαρική μάζα** της ουσίας.
- Παραδείγματα:

gram atomic mass
gram molecular mass
gram formula mass } **MOLAR
MASS**

Molar Mass of Compound:

HCl (hydrochloric acid)

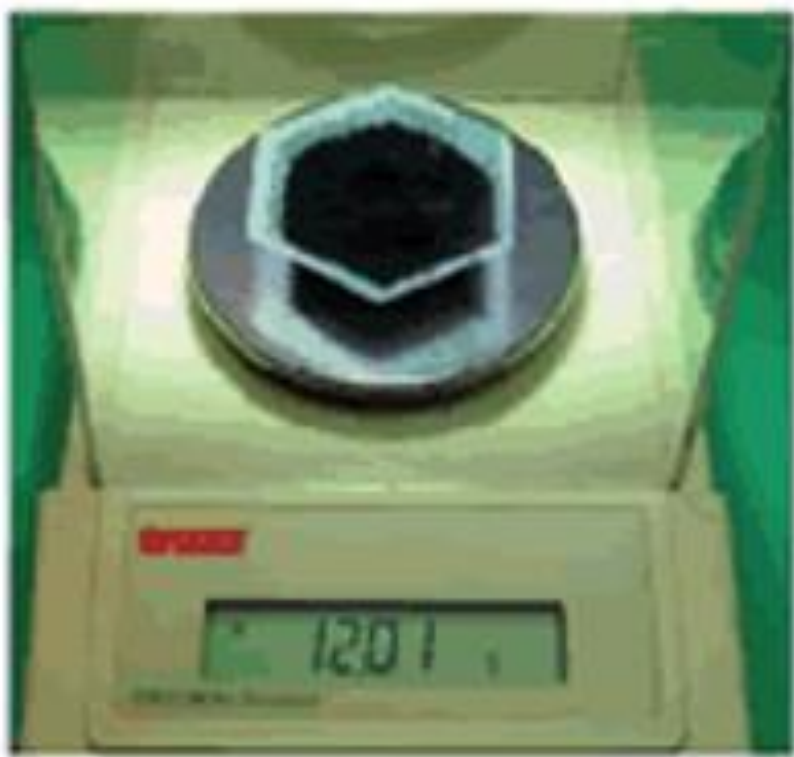
$$= 1.007 \text{ g/mol} + 35.453 \text{ g/mol}$$

$$= 36.460 \text{ g/mol}$$

C₆H₁₂O₆ (Glucose)

$$= 72.0642 + 12.084 + 95.9964$$

$$= 180.1446 \text{ g/mol.}$$

H																	He	
Li	Be											B	C	N	O	F	Ne	
Na	Mg											Al	Si	P	S	Cl	Ar	
K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr	
Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xe	
Cs	Ba	La	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn	
Fr	Ra	Ac	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt										Uu

6.02×10^{23} atoms of C

1 mole of C atoms

12.01 g of C atoms

47
Ag
107.9

1 mole of silver atoms has a mass of 107.9 g

6
C
12.01

1 mole of carbon atoms has a mass of 12.01 g

16
S
32.06

1 mole of sulfur atoms has a mass of 32.06 g

Γραμμομοριακός όγκος

- Αλλιώς, μολαρικός όγκος
- Συμβολισμός: V_m ή V_{mol}
- **Υπόθεση Avogadro (1811 μ.Χ.):** Ίσοι όγκοι αερίων, στις ίδιες συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας, περιέχουν τον ίδιο αριθμό μορίων. Ισχύει και το αντίστροφο, ίσοι αριθμοί μορίων αερίων ή ατμών που βρίσκονται στις ίδιες συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας καταλαμβάνουν τον ίδιο όγκο.
- Από τον ορισμό του mole και από την υπόθεση Avogadro καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι 1 mole οποιασδήποτε αερίου καταλαμβάνει τον ίδιο όγκο ο οποίος ονομάζεται γραμμομοριακός (ή μολαρικός) όγκος.

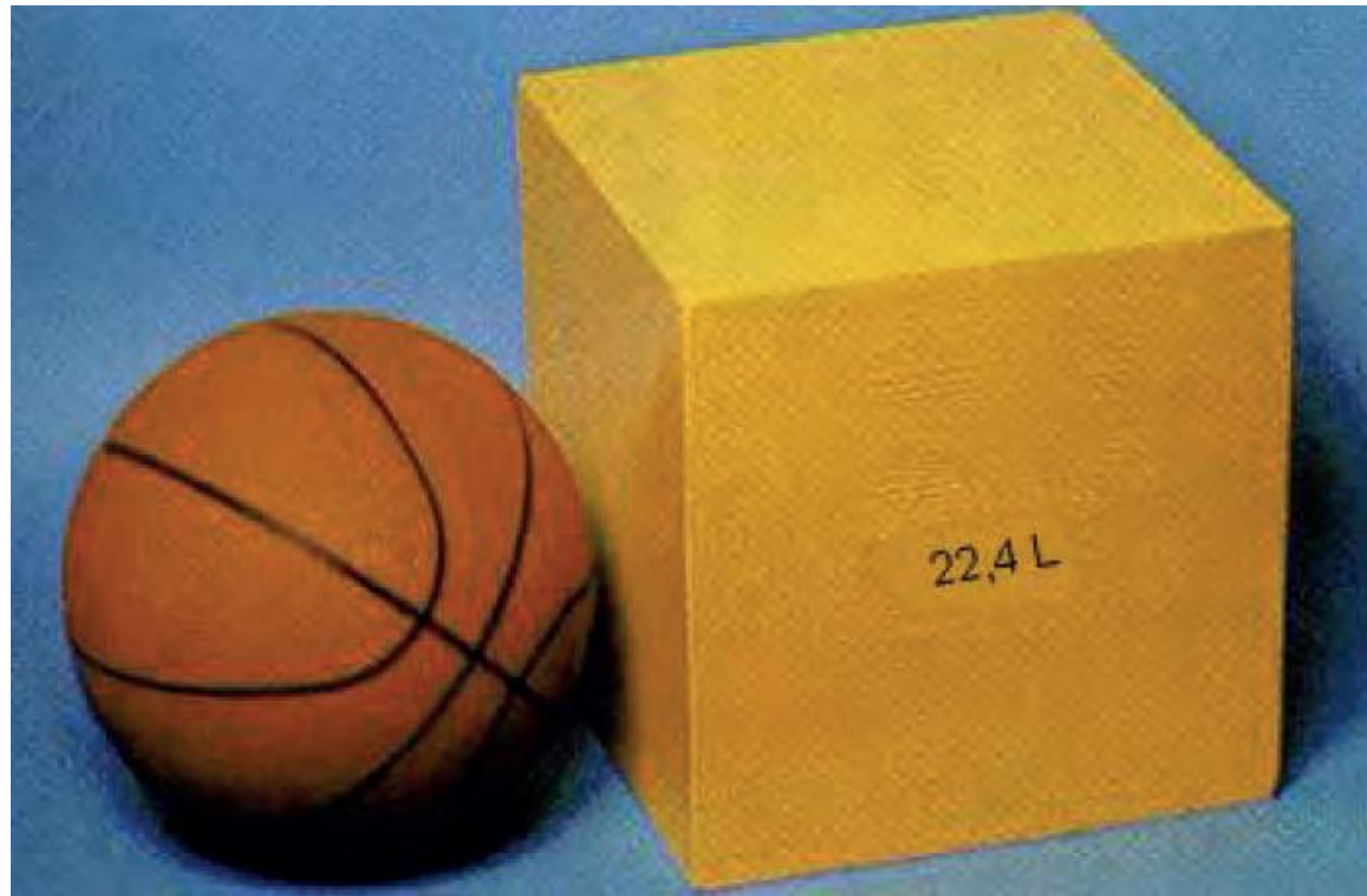
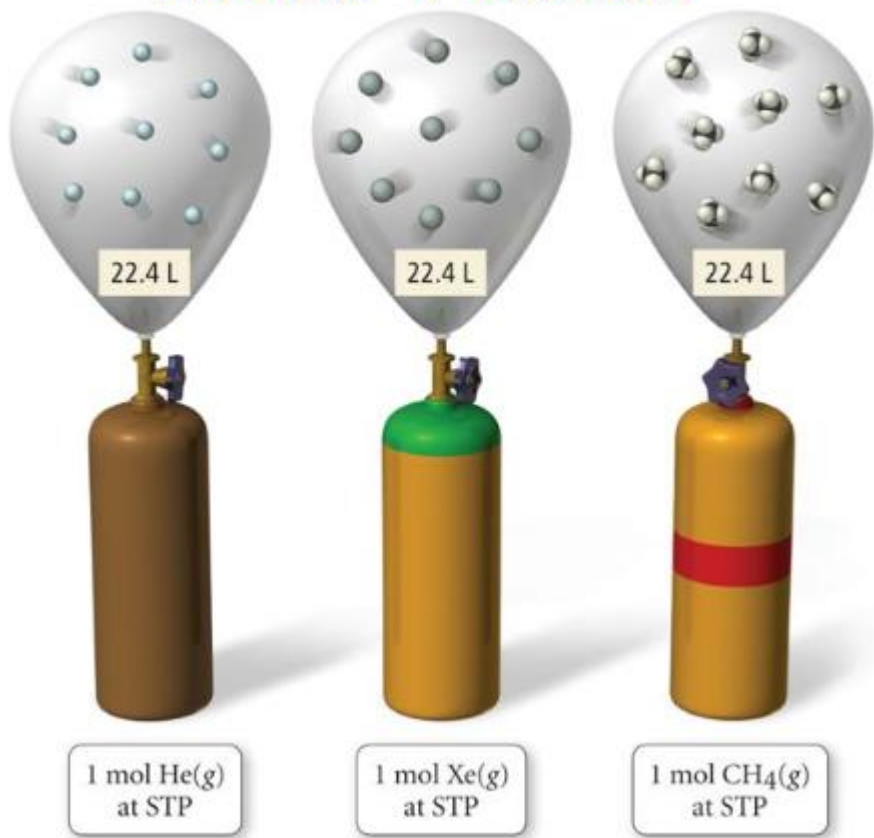
- **Γραμμομοριακός όγκος** αερίου ονομάζεται ο όγκος που κατέχει ένα mole του αερίου (ή N_A οντότητες του αερίου) σε ορισμένες συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας.
- **Πρότυπες συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας (STP):**
 $P = 1 \text{ atm (} = 760 \text{ mmHg) \&}$
 $\theta = 0 \text{ }^\circ\text{C (ή } T = 273 \text{ K)}$
- Σε πρότυπες συνθήκες (STP), ο V_m βρέθηκε πειραματικά ίσος:

$$V_m = 22,4 \text{ L} = 22.400 \text{ cm}^3 \text{ ανά mol αερίου (STP)}$$

- Ο V_m δεν εξαρτάται από τη φύση του αερίου, εξαρτάται μόνο από τις συνθήκες πίεσης και θερμοκρασίας του αερίου.

Molar Volume

Τι μάζα και τι όγκο κατέχουν 1 mol πάγου, 1 mol νερού(l) & 1 mol υδρατμών (σε STP και τα τρία);

18 g ή 0,020 L
πάγου

18 g ή 0,018 L
νερού

18 g ή 22,4 L
υδρατμών

Συσχετισμοί μεγεθών (πλήθος mol, μάζα, όγκος, πλήθος μορίων)

1^η μέθοδος: Βασικές προτάσεις συσχετισμών + μέθοδος των τριών

Βασικές προτάσεις συσχετισμών:

A. 1 mol ένωσης ζυγίζει M_r g, κατέχει όγκο V_m L (αέρια ένωση) και περιέχει N_A μόρια.

B. 1 mol στοιχείου ζυγίζει A_r g, κατέχει όγκο V_m L (αέριο στοιχείο) και περιέχει N_A άτομα.
(μονοατομικού)

Γ. 1 mol ένωσης A_xB_y περιέχει x mol ατόμων A και y mol ατόμων B

2^η μέθοδος: Μαθηματικοί τύποι συσχετισμών

Συσχετισμοί ένωσης:

$$n = \frac{m}{M_r} \Leftrightarrow m = n * M_r$$

$$n = \frac{V}{V_m} \Leftrightarrow V = n * V_m$$

$$n = \frac{N}{N_A} \Leftrightarrow N = n * N_A$$

Συσχετισμοί στοιχείου:

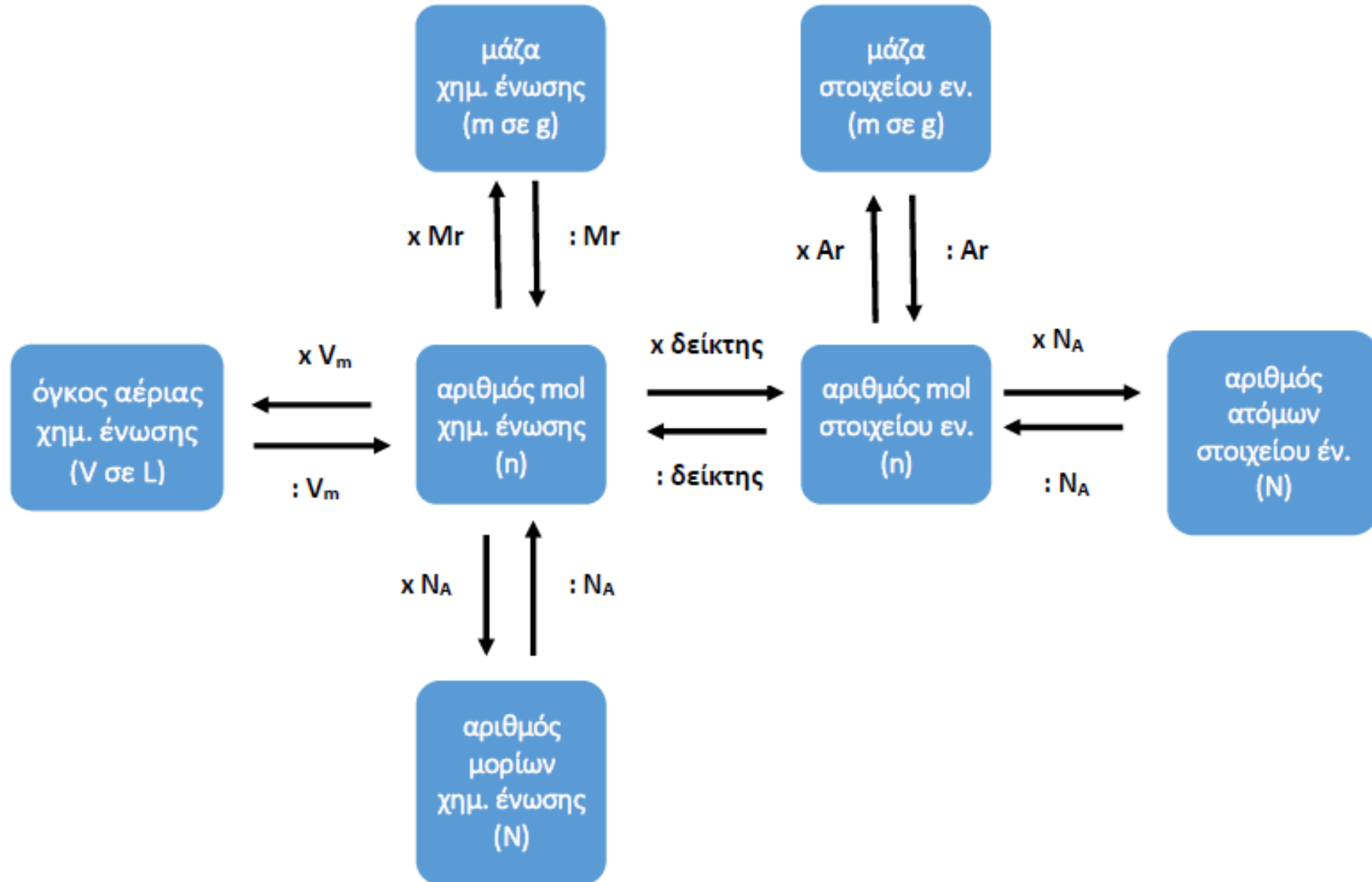
$$n = \frac{m}{A_r} \Leftrightarrow m = n * A_r$$

$$n = \frac{V}{V_m} \Leftrightarrow V = n * V_m$$

$$n = \frac{N}{N_A} \Leftrightarrow N = n * N_A$$

n: αριθμός mol, **m**: μάζα ένωσης ή στοιχείου σε **g**, **V**: όγκος αέριας ουσίας,
N: πλήθος οντοτήτων (μορίων ή ατόμων)

3^η μέθοδος: Διαγράμματα συσχετισμών

Ποσότητα υδρόθειου (H_2S) ζυγίζει 170 g.

α. Πόσα mol είναι η ποσότητα αυτή;

β. Πόσο όγκο καταλαμβάνει η ποσότητα αυτή σε STP συνθήκες.;

γ. Πόσα μόρια H_2S περιέχονται στην ποσότητα αυτή;

Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες A_r . H:1, S:32.

ΛΥΣΗ

$$M_r(\text{H}_2\text{S}) = 2 \cdot A_r(\text{H}) + 1 \cdot M_r(\text{S}) = 2 \cdot 1 + 1 \cdot 32 = 2 + 32 = 34 \text{ amu}$$

α) 1^η μέθοδος: Το 1 mol H_2S ζυγίζει 34 g

Τα x mol H_2S ζυγίζουν 170 g

$$34 \cdot x = 1 \cdot 170 \Leftrightarrow x = 170/34 \Leftrightarrow x = 5 \text{ mol H}_2\text{S}$$

2^η μέθοδος:

$$n = \frac{m}{M_r} \Leftrightarrow n = \frac{170}{34} = 5 \text{ mol H}_2\text{S}$$

3^η μέθοδος: $n = 170 \text{ g} / (34 \text{ g/mol}) = 5 \text{ mol H}_2\text{S}$

β) 1^η μέθοδος: Το 1 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ κατέχει όγκο 22,4 L σε STP συνθήκες
Τα 5 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ κατέχουν όγκο γ L

$$1 \cdot \gamma = 5 \cdot 22,4 \Leftrightarrow \gamma = 112 \text{ L } \text{H}_2\text{S}_{(g)} \text{ σε STP συνθήκες}$$

2^η μέθοδος: $V = n \cdot V_m \Leftrightarrow V = 5 \cdot 22,4 \text{ L} \Leftrightarrow V = 112 \text{ L } \text{H}_2\text{S} \text{ σε STP}$

3^η μέθοδος: $V = 5 \text{ mol} \cdot 22,4 \text{ L/mol} = 112 \text{ L } \text{H}_2\text{S}_{(g)} \text{ σε STP}$

γ) 1^η μέθοδος: Το 1 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ περιέχει N_A μόρια H_2S
Τα 5 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ περιέχουν z μόρια H_2S

$$1 \cdot z = 5 \cdot N_A \Leftrightarrow z = 5 N_A \text{ μόρια } \text{H}_2\text{S} = 5 \cdot 6,02 \cdot 10^{23} = 3,01 \cdot 10^{24} \text{ μόρια } \text{H}_2\text{S}$$

2^η μέθοδος: $N = n \cdot N_A \Leftrightarrow N = 5 N_A \text{ μόρια} \Leftrightarrow N = 5 \cdot 6,02 \cdot 10^{23} = 3,01 \cdot 10^{24} \text{ μόρια}$

3^η μέθοδος: $V = 5 \text{ mol} \cdot N_A \text{ μόρια/mol} = 5 N_A \text{ μόρια } \text{H}_2\text{S} = 3,01 \cdot 10^{24} \text{ μόρια } \text{H}_2\text{S}$

Ποσότητα αέριου H_2S κατέχει όγκο 112 L σε STP συνθήκες.

- α) Πόσα mol είναι η ποσότητα αυτή;
- β) Πόσα mol ατόμων υδρογόνου περιέχει;
- γ) Ποιο είναι το πλήθος των ατόμων υδρογόνου;
- δ) Πόσα g θείου περιέχει;

Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες: A_r : H: 1, S:32.

ΛΥΣΗ:

α) 1^η μέθοδος: Το 1 mol $H_2S_{(g)}$ κατέχει όγκο 22,4 L σε STP συνθήκες

Τα x mol $H_2S_{(g)}$ κατέχουν όγκο 112 L

$$22,4 * x = 1 * 112 \Leftrightarrow x = 112 / 22,4 \text{ L} = 5 \text{ mol } H_2S_{(g)} \text{ σε STP συνθήκες}$$

2^η μέθοδος: $n = \frac{V}{V_m} \Leftrightarrow n = \frac{112}{22,4} = 5 \text{ mol } H_2S$

3^η μέθοδος: $n = 112 \text{ L} / (22,4 \text{ L/mol}) = 5 \text{ mol } H_2S \text{ σε STP}$

β) 1^η μέθοδος: Το 1 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ περιέχει 2 mol ατόμων υδρογόνου (H)
Τα 5 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ περιέχουν γ mol ατόμων υδρογόνου (H)

$$1 * \gamma = 5 * 2 \Leftrightarrow \gamma = 10 \text{ mol ατόμων υδρογόνου (H)}$$

2^η μέθοδος: $n_{\text{υδρογόνου}} = 2 * n_{\text{H}_2\text{S}} = 2 * 5 = 10 \text{ mol ατόμων υδρογόνου}$

3^η μέθοδος: $n_{\text{υδρογόνου}} = [2 \text{ mol(H)/mol(H}_2\text{S)}] * 5 \text{ mol H}_2\text{S} = 10 \text{ mol σε H}$

γ) 1^η μέθοδος: Το 1 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ περιέχει $2 N_A$ άτομα υδρογόνου (H)
Τα 5 mol $\text{H}_2\text{S}_{(g)}$ περιέχουν z άτομα υδρογόνου (H)

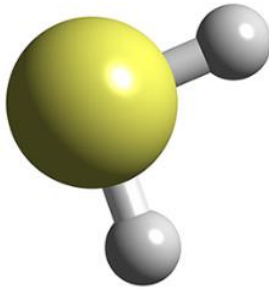

$$1 * z = 5 * 2 N_A \Leftrightarrow z = 10 N_A \text{ άτομα υδρογόνου (H)}$$

2^η μέθοδος: $N_{\text{H}} = 2 * n_{\text{H}_2\text{S}} * N_A = 2 * 5 * N_A = 10 N_A \text{ άτομα υδρογόνου}$

3^η μέθοδος: $n_{\text{υδρογόνου}} = [2 N_A \text{ άτομα H)/mol(H}_2\text{S)}] * 5 \text{ mol H}_2\text{S} = 10 N_A \text{ άτομα H}$

- ❖ Το (γ) ερώτημα λύνεται πιο απλά, αφού,
α. εύκολα μπορούμε να υπολογίσουμε το πλήθος των μορίων του H_2S
β. κάθε μόριο H_2S περιέχει 2 άτομα H και 1 άτομο S (από Μ.Τ. ένωσης)

$$N = n * N_A \Leftrightarrow N = 5N_A \text{ μόρια υδρόθειου}$$

Το 1 μόριο $H_2S_{(g)}$ περιέχει 2 άτομα υδρογόνου (H)

Τα $5N_A$ μόρια $H_2S_{(g)}$ περιέχουν ω άτομα υδρογόνου (H)

$$1 * \omega = 2 * 5N_A \Leftrightarrow \omega = 10N_A \text{ άτομα υδρογόνου (H)}$$

δ) 1^η μέθοδος: Το 1 mol $H_2S_{(g)}$ περιέχει 32 g θείου (S)

Τα 5 mol $H_2S_{(g)}$ περιέχουν ϕ g θείου (S)

$$1 * \phi = 5 * 32 \Leftrightarrow \phi = 160 \text{ g θείου (S)}$$

2^η μέθοδος: $N_H = 1 * n_{H_2S} * A_r(S) = 1 * 5 * 32 = 160 \text{ g θείου}$

3^η μέθοδος: $n_{\text{υδρογόνου}} = [32 \text{ g θείου/mol}(H_2S)] * 5 \text{ mol } H_2S = 170 \text{ g θείου}$

Αέριο μίγμα περιέχει CO_2 και SO_2 . Το μίγμα αυτό ζυγίζει 7,6 g, ενώ ο όγκος του σε STP συνθήκες είναι 3,36 L.

α. Πόσα mol κάθε αερίου περιέχει το μίγμα;

β. Ποια είναι η μάζα του CO_2 στο μίγμα;

Δίνονται οι τιμές των A_r : C: 12, S: 32, O: 16.

ΛΥΣΗ

Έστω ότι το μίγμα περιέχει x mol CO_2 και ψ mol SO_2 . Συναρτήσει των x και ψ μπορούμε να υπολογίσουμε τη μάζα του μίγματος και τον όγκο του.

$$\frac{1 \text{ mol } \text{CO}_2}{x \text{ mol}} = \frac{44 \text{ g}}{m_1} \quad \text{ή} \quad m_1 = 44x \text{ g}$$

$$\frac{1 \text{ mol } \text{SO}_2}{\psi \text{ mol}} = \frac{64 \text{ g}}{m_2} \quad \text{ή} \quad m_2 = 64\psi \text{ g}$$

Επειδή όμως $m_{\text{CO}_2} + m_{\text{SO}_2} = 7,6 \text{ g}$

έχουμε $\boxed{44x + 64\psi = 7,6} \quad (1)$

Συναρτήσει πάλι των x και ψ μπορούμε να υπολογίσουμε τον όγκο του μίγματος σε STP.

$$\frac{1 \text{ mol CO}_2}{x \text{ mol}} = \frac{22,4 \text{ L}}{V_{\text{CO}_2}} \quad \text{ή} \quad V_{\text{CO}_2} = 22,4x \text{ L}$$

$$\frac{1 \text{ mol SO}_2}{\psi \text{ mol}} = \frac{22,4 \text{ L}}{V_{\text{SO}_2}} \quad \text{ή} \quad V_{\text{SO}_2} = 22,4\psi \text{ L}$$

Επομένως, για το μίγμα που έχει όγκο 3,36 L θα ισχύει

$$V_{\text{CO}_2} + V_{\text{SO}_2} = 3,36 \text{ L}$$

και έχουμε: $\boxed{22,4x + 22,4\psi = 3,36}$ (2)

Λύνοντας το σύστημα των (1) και (2) βρίσκουμε:

$$x = 0,1 \text{ και } \psi = 0,05$$

Άρα το μίγμα περιέχει 0,1 mol CO_2 , δηλαδή $0,1 \cdot 44 \text{ g}$ δηλαδή 4,4 g CO_2 και 0,05 mol SO_2 .

Διαθέτουμε 8 g ατμών μεθανόλης που καταλαμβάνουν όγκο 5,6 L σε συνθήκες STP.

α. Να υπολογίσετε τη σχετική μοριακή μάζα της μεθανόλης.

β. Αν σας δίνεται ότι ο μοριακός τύπος της μεθανόλης είναι C_xH_4O , να υπολογίσετε την αριθμητική τιμή του δείκτη x . Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες: Ar: C:12, H:1, O:16.

ΛΥΣΗ:

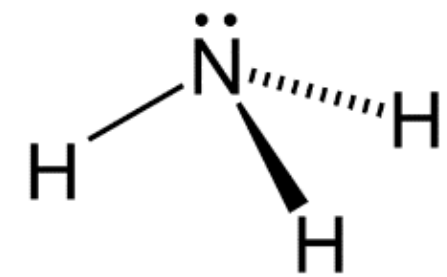
α.
$$n = \frac{V}{V_m} \Leftrightarrow n = \frac{5,6}{22,4} = 0,25 \text{ mol μεθανόλης}$$

$$n = \frac{m}{M_r} \Leftrightarrow M_r = \frac{m}{n} \Leftrightarrow M_r = \frac{8}{0,25} \Leftrightarrow M_r = 32 \text{ amu}$$

β.
$$M_r = 32 \Leftrightarrow 12 * x + 4 * 1 + 1 * 16 = 32 \Leftrightarrow 12x + 20 = 32 \Leftrightarrow x = 1$$

Η αμμωνία είναι ένα άχρωμο αέριο με χαρακτηριστική δριμεία οσμή, η οποία ερεθίζει το αναπνευστικό σύστημα και προκαλεί δάκρυα.

Το μόριό της έχει σχήμα τριγωνικής πυραμίδας.

α. Να χαρακτηρίσετε την αμμωνία ως ιοντική ή μοριακή ένωση και στη συνέχεια να γράψετε τον μοριακό της τύπο.

β. Να υπολογίσετε την εκατοστιαία σύσταση (% w/w) της αμμωνίας ως προς τα συστατικά της στοιχεία. Δίνονται οι σχετικές ατομικές μάζες: Ar: N:14, H:1.

ΛΥΣΗ:

α. Η αμμωνία είναι ομοιοπολική ένωση (ένωση αμετάλλων), επομένως μοριακή ένωση.

Ο μοριακός τύπος της αμμωνίας είναι NH_3 .

β. $M_r(\text{NH}_3) = 1 \cdot 14 + 3 \cdot 1 = 14 + 3 = 17 \text{ amu}$

Το 1 mol NH_3 ζυγίζει 17 g και περιέχει 14 g αζώτου (N) και 3 g υδρογόνου (H)

Τα 100 g NH_3 περιέχουν x g αζώτου (N) και y g υδρογόνου (H)

$$17 \cdot x = 100 \cdot 14 \Leftrightarrow x = 82,353 \% \text{ w/w σε N και}$$

$$17 \cdot y = 100 \cdot 3 \Leftrightarrow y = 17,647 \% \text{ w/w σε H}$$

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!